

MAARTEN LUTHER (1483 – 1546)

1. De opvattingen over God in de middeleeuwen en daarna.

God op troon in de hemel, boven de wolken.

God is een rechtvaardige God die straft en beloont.

Geloof dat de ziel na de dood eeuwig voortleeft

Straf = vagevuur en hel. Beloning = hemel

Vele mensen leefden in vrees voor God en probeerden daarom een deugdzaam leven te leiden met zo weinig mogelijk zonden.

MAAR: men kon aflaten kopen om de goddelijke straf kwijt te schelden of te verminderen. Men moest dan na de dood niet naar de hel of naar het vagevuur, of minder lang.

De verkoop van aflaten diende om de bouw van de Sint-Pietersbasiliek in Rome te bekostigen.

Verkopers van aflaten trokken van stad naar stad, van dorp naar dorp en stelden zich in de kerken op met hun kraam met aflaten.

Maarten Luther was een monnik die een vreselijke grote angst van God had en zich steeds afvroeg hoe hij moest leven om toch maar niet door God gestraft te worden.

2. Maarten Luther

Zijn moeder was een zeer godvruchtige maar ook zeer bijgelovige vrouw. Geloofde in boze en goede geesten. Had schrik van duivels en van alles en nog wat. Die angst bracht ze over op haar zoon.

Zijn vader was een boerenzoon die mijnwerker werd in een kopermijn en daar carrière maakte. Die vader was thuis zeer streng, hardvochtig en strafte regelmatig ook met harde hand.

Het gezin woonde in Eisleben en later in Mansfeld in Saksen, Duitsland, in het Harzgebergte, Midden-Duitsland.

Maarten werd geboren op 10 november 1483: op Sint-Maartensavond, vandaar zijn voornaam.

Gaat naar school in Mansfeld maar daarna naar een school van de Broeders van het Gemene Leven (net als Erasmus). Daar leert hij de Bijbel lezen. Het verhaal van de roeping van Samuel maakt sterke indruk op hem.

Daarna een andere school in Eisenach. Leert er vooral muziek.

Moet dan van zijn vader rechten studeren aan de universiteit in Erfurt, maar stopt ermee als zijn vader sterft.

In 1505 heeft hij enkele merkwaardige ervaringen waarvan hij denkt dat God ermee gemoeid is.

1. Hij heeft op reis een ongeval.

2. Een vriend sterft

3. Op wandel valt vlakbij hem de bliksem in een eik waardoor de eik omvalt.

Hij belooft God om in het klooster te gaan en doet dat ook, tot verbazing van zijn familie, vrienden en kennissen.

In 1510 maakt hij een reis naar Rome. Hij kruipt op zijn knieën de heilige trappen van het Lateraan op.

In Rome ziet hij hoe paus en bisschoppen en kardinalen en priesters in weelde leven. Dat stoot hem tegen de borst.

Terug in Wittenberg wordt hij doctor in de theologie en professor.

Hij wordt goed bevriend met Erasmus. Ze schrijven regelmatig brieven naar elkaar. Erasmus verdedigt hem.

Na vele dagen van meditatie in zijn kloostercel in de toren van het klooster komt hij tot de overtuiging dat de genade om een goed mens te zijn alleen van God kan komen. En de enige manier om een goede christen te zijn bestaat erin om de Bijbel te lezen. Daarmee is zijn mening totaal tegengesteld aan de mening van de Kerk, want die vond dat het lezen van de Bijbel niet goed was voor de gewone gelovigen.

JOHANN TETZEL:

“Tetzel reisde van dorp naar dorp met een met koper beslagen kist, een zak vol gedrukte reçu's en een enorm kruis waarover een pauselijke banier was gedrapeerd. Zijn intocht in een stad werd begeleid door het luiden van kerkklokken. Tetzel installeerde zich vervolgens in het schip van de lokale kerk en begon zijn verkooppraatjes door te roepen: 'Ik heb hier de vrijgeleides die de menselijke ziel naar de hemelse vreugden van het paradijs leiden.' De tarieven waren buitengewoon laag, ging hij verder, vooral als men het alternatief in overweging nam. Hij deed een beroep op het geweten van degenen die luisterden om voor hun dode verwanten te zorgen die zonder absolutie het graf waren ingegaan:

**Wenn das Geld im Kasten klingt,
die Seele aus dem Feuer springt.**

Tetzel maakte het nog bonter door brieven te schrijven voor goedgegelovigen met behulp waarvan de zonden die de persoon van plan was te begaan vergeven werden.

Dan de 95 stellingen aan de deur in Wittenberg in het Latijn. Eén van de stellingen is: De aflaten dienen tot niets, alleen God kan vergiffenis schenken, niet de paus. Vertaling van de stellingen in het Duits tegen de zin van Luther. De stellingen verspreiden zich razendsnel over Duitsland.

Groot protest van de christelijke godgeleerden. Luther moet het gaan uitleggen. Hij blijft bij zijn mening dat alleen de Bijbel onfeilbaar is, de concilies zijn dit niet.

De universiteit van Leuven veroordeelt de uitspraken van Luther en verbrandt zijn boeken. Luther noemt de professoren: “De ezels van Leuven”!

De paus doet Luther in de ban. Luther verbrandt de brief van de paus in het openbaar.

Keizer Karel verplicht Luther om naar de Rijksdag in WORMS te komen om uitleg te geven. Hij belooft dat Luther als vrij man mag komen en gaan. Luther gaat en verdedigt zich en wil zijn uitspraken niet herroepen. Hij zegt: **HIER STA IK, IK KAN NIET ANDERS. ZO HELPE MIJ GOD.**

Keizer Karel verklaart Luther vogelvrij: iedereen mag hem doden. Maar Keurvorst Frederik de Wijze laat Luther daarop ontvoeren en zet hem 'gevangen' in de Wartburg. Daar leeft hij onder de valse naam Jörg.

Hij vertaalt het Nieuwe Testament in het Duits opdat iedereen dit in zijn eigen taal zou kunnen lezen en gebruikt daarbij de Latijnse vertaling van Erasmus. Erasmus steunde Luther in het begin, maar toen Luther in de ban werd geslagen, verdedigde Erasmus de paus en viel hij Luther af.

Luther kreeg snel volgelingen – boeren, maar ook vele edelen - zodat er een nieuw geloof ontstond dat zich in Duitsland verspreidde. Vele Duitse vorsten steunden Luther omdat hij hen het recht gaf om de bezittingen van de kerk en de kloosters in beslag te nemen. Luther schreef vele brieven en boeken voor zijn volgelingen. Hij schreef ook teksten voor liederen om in de kerken te zingen.

Zie: Vom Himmel hoch ...

In 1529 nodigt Keizer Karel de Duitse vorsten uit en vraagt hen om het nieuwe geloof af te zweren en terug te keren tot het Roomse geloof onder het gezag van de paus. Zij protesteren. Daarom worden zij protestanten genoemd, een naam die deze godsdienst nu nog steeds draagt.

In 1525 trouwde Luther met een non (Katharina von Bora). Ze kregen 6 kinderen. Hij werd een gelukkige vader die met zijn kinderen schaak speelde, muziek maakte en tussendoor een pot bier dronk. Voor de protestanten is Luthers gezin hét voorbeeld voor een goed christelijk gezin.

In 1546 sterft Luther. Op zijn kamer vindt men een briefje waarop zijn laatste woorden staan, eerst in het Latijn, daarna in het Duits: "Wir sind Bettler, das ist wahr."